

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

31 Δεκεμβρίου 2019

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4903

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 203524/Δ2

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Κοινωνιολογίας της Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου.

**Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 2 περ. α΄ του ν. 4186/2013 (Α΄ 193) «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις».

2. Τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 3 περ. α΄ υποπ. ββ΄ του ν. 3966/2011 (Α΄ 118) «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις».

3. Το π.δ. 81/2019 (Α΄ 119) με θέμα «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων».

4. Το π.δ. 83/2019 (Α΄ 121) με θέμα «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών».

5. Το π.δ. 84/2019 (Α΄ 123) με θέμα «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών / Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων».

6. Την με αριθμ. 6631/Υ1/20-07-2019 (Β΄ 3009) απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων με θέμα: «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Σοφία Ζαχαράκη».

7. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά όργανα που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του π.δ. 63/2005 (Α΄ 98).

8. Τις με αριθμ. 61/20-12-2018, 34/29-08-2019 και 42/17-10-2019 πράξεις του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

9. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού του Υ.ΠΑΙ.Θ. για τις δαπάνες που καλύπτονται από αυτόν, σύμφωνα με την με αριθμ. Φ.1/Γ/551/171448/

Β1/04-11-2019 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 6 του ν. 4337/2015 (Α΄ 129) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Κοινωνιολογίας της Γ΄ τάξης Γενικού Λυκείου ορίζεται ως εξής:

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ, Γ΄ ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

Γενικός σκοπός του μαθήματος

Γενικός σκοπός του μαθήματος είναι η αξιοποίηση της κοινωνιολογικής σκέψης και των κοινωνιολογικών εργαλείων για τη βαθύτερη κατανόηση της δυναμικής της κοινωνίας, την ανάπτυξη της αυτογνωσίας και της κοινωνικής συνείδησης, με απώτερο στόχο τη δημιουργική ένταξη και παρέμβαση σε ένα πολυπολιτισμικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό περιβάλλον.

Ειδικότεροι στόχοι

Ειδικότερα, με τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας, επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

1. Να αποκτήσουν κοινωνικές ικανότητες, γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις, ώστε να βοηθηθούν στην ένταξή τους σε μια σύγχρονη δημοκρατική, πλουραλιστική και υπό εξέλιξη πολυπολιτισμική κοινωνία.

2. Να αναπτύξουν κριτική κοινωνική σκέψη στην ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων, διαδικασιών, προβλημάτων, κοινωνικών μηνυμάτων και πολλαπλών ερεθισμάτων, που χαρακτηρίζουν την κοινωνία της πληροφορίας.

3. Να αναπτύξουν κοινωνιογνωσία, συνειδητοποιώντας τις επιδράσεις της κοινωνίας στη συμπεριφορά τους αλλά και τις επιδράσεις της συμπεριφοράς τους στον κοινωνικό τους περίγυρο και στην κοινωνία.

4. Να συμβάλουν στον μετασχηματισμό και την αναβάθμιση της κοινωνικής οργάνωσης, στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής, πλουραλιστικής κοινωνίας.

5. Να διαμορφώσουν κοινωνική συνείδηση και να υιοθετήσουν συλλογικές πρακτικές για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που απειλούν τον τόπο, την κοινωνία, τον κόσμο και τον πλανήτη μας.

6. Να εξοικειωθούν με την κοινωνιολογική προσέγγιση και τα κοινωνιολογικά εργαλεία, που χρησιμοποιούνται

για την ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων, διαδικασιών και προβλημάτων.

7. Να εφαρμόζουν την κοινωνιολογική προσέγγιση στην ανάλυση και την αντιμετώπιση των καθημερινών προβλημάτων.

8. Να μάθουν να αξιοποιούν, να αξιολογούν και να ερμηνεύουν κοινωνιολογικά τα δεδομένα και τις πληροφορίες που αντλούν από διαφορετικές πηγές πληροφόρησης.

9. Να συνειδητοποιήσουν ότι κάθε κοινωνία και τα μέλη της έχουν σταθερά χαρακτηριστικά αλλά παράλ-

ληλα υπόκεινται σε συνεχείς μεταβολές, εντάσεις και συγκρούσεις.

10. Να αναπτύξουν σεβασμό για τη διαφορετικότητα και την κάθε μορφής ετερότητα, καθώς και να υποστηρίξουν τη διαπολιτισμικότητα σε μια ενταξιακή κοινωνία, σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

11. Να προβληματιστούν με τις κοινωνικές επιδράσεις των νέων τεχνολογιών και της επιστήμης στους τρόπους παραγωγής, στην εργασία, καθώς και στις κοινωνικές σχέσεις και τους κοινωνικούς θεσμούς.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ (Δ.Ω: 8+4)*		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - γνωρίζουν τα βασικά στάδια της ανάπτυξης της επιστήμης της Κοινωνιολογίας και τη σημασία της για την κατανόηση της κοινωνίας. - μελετούν την Κοινωνιολογία μέσα από τις διαφορετικές θεωρητικές σχολές της. - κατανοούν τον ιστορικό και κοινωνικό προσδιορισμό των κοινωνικών φαινομένων. - συνειδητοποιήσουν τις εφαρμογές της Κοινωνιολογίας στην καθημερινή τους ζωή. - προσεγγίζουν την καθημερινότητά τους με όρους επιστημονικής γνώσης. - διακρίνουν τη συμβολή της Κοινωνιολογίας στο πλαίσιο της διεπιστημονικής προσέγγισης των κοινωνικών φαινομένων. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ιστορία και αντικείμενο της Κοινωνιολογίας ως επιστήμης. - Θεωρητικές και μεθοδολογικές Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις. - Χρησιμότητα της Κοινωνιολογίας. - Διεπιστημονική προσέγγιση των κοινωνικών φαινομένων. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αναζητούν αποσπάσματα από το έργο των θεμελιωτών της Κοινωνιολογίας, τα μελετούν και απαντούν σε ερωτήματα που αυτά γεννούν και διατυπώνουν τη γνώμη τους. - Ανατρέχουν στους κλασικούς στοχαστές και τις απαρχές της κοινωνιολογικής σκέψης και αναζητούν στοιχεία από την ιστορία, τις τέχνες, τη φιλοσοφία κτλ. του 19ου αιώνα, που συντέλεσαν στην εμφάνισή της. - Διακρίνουν τα στοιχεία της κοινωνιολογικής σκέψης, προβληματίζονται για τις εφαρμογές της και τη συσχετίζουν με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες. - Συγκρίνουν τις θεωρητικές σχολές της Κοινωνιολογίας ως προς τις βασικές αρχές τους και προβληματίζονται για τη συμβολή τους στην ερμηνεία των κοινωνικών φαινομένων.

* Για κάθε Κεφάλαιο προβλέπονται 8 ώρες για τη διδασκαλία του και 4 ώρες για επαναλήψεις, δραστηριότητες, διαγωνίσματα, εμβάθυνση στην ύλη, κτλ.

2. ΜΟΡΦΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - γνωρίσουν τα βασικά στάδια εξέλιξης των δυτικών κοινωνιών και τις μορφές κοινωνικής οργάνωσης που τα διακρίνει. - ευαισθητοποιηθούν για τις διαφορές στην ανάπτυξη των χωρών του κόσμου, τα αίτια και τις επιπτώσεις τους. - εντοπίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας σε σχέση με άλλες κοινωνίες. - προβληματιστούν για την εσωτερική, γεωγραφική διαφοροποίηση της ελληνικής κοινωνίας. 	<ul style="list-style-type: none"> - Αγροτική, βιομηχανική, μεταβιομηχανική κοινωνία και κοινωνία της πληροφορίας. - Οι σύγχρονες κοινωνίες σε διάφορα στάδια ανάπτυξης - Οικονομικοί - κοινωνικοί δείκτες, αίτια και συνέπειες της ανάπτυξης/ υπανάπτυξης. - Κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, δημογραφικά στοιχεία, κοινωνικές αξίες στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. 	<ul style="list-style-type: none"> - Προβληματίζονται για το περιεχόμενο εννοιών, όπως η «Ανάπτυξη/Υπανάπτυξη», «ο Πρώτος, ο Δεύτερος και ο Τρίτος Κόσμος», «ο Βορράς και ο Νότος», «οι Αναπτυγμένες, Υπανάπτυκτες και οι Αναπτυσσόμενες Χώρες». - Αναζητούν στοιχεία για Διεθνείς Οργανισμούς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ελληνικές και ξένες) που ασχολούνται με την ανάπτυξη σε χώρες εκτός της Ε.Ε. - Αναζητούν τα αίτια και τις επιπτώσεις της διαφορετικής κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης των χωρών μελετώντας σχετικούς δείκτες (π.χ. ασθένειες, προσδόκιμη ζωή, αναλφαβητισμός, μετανάστευση κτλ.). - Συζητούν σχετικά με την οικονομική και κοινωνική διάσταση των δεικτών υγείας. - Αναλύουν στην τάξη τους 17 στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης. - Συζητούν και προβληματίζονται για τη σημασία της υπογεννητικότητας και του προσδόκιμου της ζωής των Ελλήνων. - Προσεγγίζουν ερευνητικό υλικό (π.χ. δημοσκοπήσεις κτλ.) για τις κοινωνικές αξίες των σύγχρονων Ελλήνων και το σχολιάζουν στην τάξη.

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα της κοινωνικοποίησης για τον άνθρωπο και τις συνέπειες της μη ή της ελλιπούς κοινωνικοποίησης. - κατανοούν τις επιδράσεις του κοινωνικού περιγυρου στην ανάπτυξη, και εξέλιξη του κοινωνικού εαυτού, της αυτοεικόνας, της αυτοεκτίμησης και της μοναδικής προσωπικότητας. - διακρίνουν τις διάφορες μορφές κοινωνικού ελέγχου και να κατανοήσουν τη σημασία τους για το άτομο και την κοινωνία. - εξετάζουν τις διάφορες μορφές και τους παράγοντες κοινωνικοποίησης, τις αλληλεπιδράσεις τους και τη σημασία τους για την ανάπτυξη του ατόμου και την εξέλιξη της κοινωνίας. - συλλαμβάνουν τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης ως αποτέλεσμα μιας μεταξύ του κοινωνικού περιγυρου και του αποδέκτη της κοινωνικοποίησης. - αναγνωρίζουν τις νέες μορφές κοινωνικοποίησης που προέκυψαν από την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τις συνέπειές τους στα άτομα και τις κοινωνικές ομάδες. - εκτιμήσουν τη σημασία της ένταξης και της επανένταξης των «ευάλωτων» κοινωνικών ομάδων. 	<ul style="list-style-type: none"> - Στόχοι της κοινωνικοποίησης και σημασία του κοινωνικού περιβάλλοντος για τον άνθρωπο. - Ανάπτυξη του κοινωνικού εαυτού- δύο διαφορετικές προσεγγίσεις (π.χ. Φρόιντ και Μιντ). - Μορφές κοινωνικού ελέγχου. - Παράγοντες Κοινωνικοποίησης (π.χ. οικογένεια, σχολείο, συνομήλικοι, ΜΜΕ, εκκλησία, στρατός/θητεία, εργασία κτλ.). - Κοινωνική ομάδα, διαμόρφωση ταυτότητας, σχολικός εκφοβισμός - Η κοινωνικοποίηση ως διάβιου διαδικασία κοινωνικής μάθησης και ως διαδικασία επανένταξης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Συζητούν για τους τρόπους και τα μέσα κοινωνικοποίησης των αγοριών και των κοριτσιών στην Ελλάδα διαχρονικά. - Αναζητούν στοιχεία για την εκμετάλλευση των παιδιών, διεθνώς και στη χώρα μας, και συζητούν στην τάξη. - Προβληματίζονται για τις επιδράσεις των συνομηλίκων και της οικογένειας στη διαμόρφωση ταυτότητας και στη συμπεριφορά των νέων. - Μελετούν στοιχεία κοινωνικών ερευνών σχετικά με το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού και τις «ευάλωτες» κοινωνικές ομάδες και διατυπώνουν τη γνώμη τους.

4. Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ: ΜΟΡΦΕΣ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - κατανοούν τις λειτουργίες και τις μορφές της οικογένειας ως θεσμού στο παρόν και το πρόσφατο παρελθόν. - συνδέουν τις αλλαγές στην οικογένεια με τις γενικότερες κοινωνικές μεταβολές σε διάφορες χώρες. - συνειδητοποιήσουν την καθοριστική σημασία της οικογένειας, και της πρωτογενούς κοινωνικοποίησης για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς των ανθρώπων. 	<ul style="list-style-type: none"> - Μορφές, λειτουργίες και κοινωνικο-οικονομικές βάσεις της ελληνικής οικογένειας στο παρόν και το πρόσφατο παρελθόν. - Καταμερισμός εργασίας και ρόλοι των μελών στη σύγχρονη ελληνική οικογένεια. 	<ul style="list-style-type: none"> - Συζητούν για τις δομές, τις λειτουργίες και τον ρόλο των μελών της οικογένειας σε διάφορες χώρες, αξιοποιώντας την τυχόν πολυπολιτισμική σύνθεση της τάξης. - Οργανώνουν συζήτηση στην τάξη για τις σύγχρονες μορφές οικογένειας και για τις αλλαγές στο οικογενειακό δίκαιο. - Συζητούν σε ομάδες αξιοποιώντας πολυτροπικό υλικό, ζητήματα που αφορούν τη σύγχρονη οικογένεια, όπως τα διαζύγια, η ενδοοικογενειακή βία κ.λπ. - Διεξάγουν μικροέρευνα σχετικά με τις αντιλήψεις τριών γενεών (νέων, γονέων και παπούδων/γιαγιάδων) για την οικογένεια, τις σχέσεις μεταξύ των μελών της και τους τρόπους διαπαιδαγώγησης των νέων.

5. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - διακρίνουν τον ρόλο της εκπαίδευσης ως θεσμού και ως παράγοντα δευτερογενούς κοινωνικοποίησης - συνειδητοποιήσουν τη σημασία της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας της πληροφορίας - αναλύσουν την εκπαίδευση ως παράγοντα αλλαγής/ επαναπροσανατολισμού της κοινωνίας και της κοινωνικής θέσης των ατόμων, καθώς και ως παράγοντα αναπαραγωγής της κοινωνίας και της ανισότητας 	<ul style="list-style-type: none"> - Ο ρόλος της εκπαίδευσης στη σύγχρονη κοινωνία, εκπαιδευτικά συστήματα και νέες μορφές εκπαίδευσης. - Η εκπαίδευση ως παράγοντας αναπαραγωγής και αλλαγής της κοινωνίας. - Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην κοινωνία της πληροφορίας 	<ul style="list-style-type: none"> - Συζητούν για τον ρόλο της εκπαίδευσης και τις διακρίσεις της στη σύγχρονη κοινωνία. - Αναζητούν τους παράγοντες επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις επαγγελματικές προσδοκίες του ατόμου. - Μελετούν τον ρόλο των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και στην εργασία, αξιοποιώντας ποικίλες πηγές.

6. ΕΡΓΑΣΙΑ, ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - εξετάζουν την εργασία ως αναπόσπαστο μέρος των οικονομικών θεσμών και ως καθοριστικό παράγοντα στην οικονομική ζωή αλλά και στη διαμόρφωση της ταυτότητας του ατόμου - διακρίνουν τις μορφές παραγωγής, εργασίας και ανεργίας και να προβληματίζονται για τους κοινωνικούς, οικονομικούς, τεχνολογικούς και πολιτικούς παράγοντες που τις επηρεάζουν - συνδέουν τα επαγγέλματα και τη φτώχεια με την κοινωνική διαστρωμάτωση και την ανισότητα - προβληματίζονται για τα αίτια και τους τρόπους αντιμετώπισης της φτώχειας και της ανεργίας 	<ul style="list-style-type: none"> - Ρόλος της εργασίας στη ζωή των ανθρώπων, τρόποι παραγωγής, μορφές εργασίας και ανεργίας. - Φτώχεια, πλούτος και κοινωνική διαστρωμάτωση: προσδιορισμός, κατανομή, αίτια και συνέπειες της φτώχειας (π.χ. για την υγεία, την εκπαίδευση και την επαγγελματική σταδιοδρομία κ.τ.λ.). - Τρόποι αντιμετώπισης της φτώχειας και της οικονομικής ανισότητας. - Δικαίωμα στην εργασία και οικονομική κρίση. 	<ul style="list-style-type: none"> - Συζητούν τις μεταβολές των μορφών εργασίας και τις επιδράσεις της τεχνολογίας σε αυτές στην εξέλιξη της εργασίας. - Πραγματοποιούν συζήτηση ή μικροέρευνα για τις κοινωνικές κατηγορίες ατόμων που βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας στην Ελλάδα. - Συζητούν με αντικείμενο τη διασφάλιση του κοινωνικού δικαιώματος της εργασίας και την άσκηση επαγγέλματος.

7. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - εξετάζουν τις διάφορες μορφές και πηγές της εξουσίας και τα συστήματα διακυβέρνησης ως μορφές κατανομής της εξουσίας. - συγκρίνουν τις παλαιότερες και νεότερες μορφές εξουσίας και να προβληματιστούν για τη συρρίκνωση του έθνους-κράτους. - συνδέουν την εξουσία με την κοινωνική διαστρωμάτωση και τις κοινωνικές και οικονομικές της βάσεις. - ασκηθούν στην ανάλυση των κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων που επιδρούν στην πολιτική συμπεριφορά και στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. - συνειδητοποιήσουν τον ρόλο τους στο πολιτικό γίγνεσθαι. - προβληματιστούν για τα αίτια και τις συνέπειες της πολιτικής αλλοτρίωσης. - αναπτύξουν τρόπους ενεργού στήριξης των δημοκρατικών θεσμών. - εντοπίσουν, και να καταδείξουν, νέες μορφές πολιτικοποίησης των νέων, νέες μορφές συλλογικότητας, νέες μορφές συλλογικής δράσης και αλληλεγγύης. 	<ul style="list-style-type: none"> - Μορφές εξουσίας (Βέμπερ κ.λπ.), κρατικής (εθνικής) και υπερκρατικής (Ε.Ε.) διακυβέρνησης. - Κοινωνικές βάσεις της εξουσίας και θεωρητικές προσεγγίσεις της (μοντέλα εξουσίας: ελίτ εξουσίας, πλουραλιστικό κ.λπ.). - Πολιτική συμπεριφορά, κοινή γνώμη και παράγοντες που τις επηρεάζουν. - Πολιτική αλλοτρίωση: αίτια, συνέπειες, πρόληψη και η αντιμετώπισή της. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ανατρέχουν στην ελληνική πολιτική ιστορία του 20ου αιώνα, εντοπίζουν διάφορες μορφές «χαρισματικής», «παραδοσιακής» και «νόμιμης» διακυβέρνησης και τις συζητούν στην τάξη. - Συζητούν για την αυτοτέλεια ή εξάρτηση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και την επίδρασή τους στην πολιτική συμπεριφορά. - Συζητούν τον ρόλο των δημοσκοπήσεων στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. - Επιλέγουν ένα θέμα από την πολιτική επικαιρότητα, συγκροτούν «ομάδες συμφερόντων» και τοποθετούνται με επιχειρήματα υπέρ ή κατά του θέματος κατά τη διάρκεια υποτιθέμενης συζήτησης στη Βουλή των εφήβων. - Συζητούν για την πολιτική αλλοτρίωση και τους τρόπους αντιμετώπισής της.

8. ΤΟ ΑΤΟΜΟ, Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - προβληματιστούν για τις θετικές και αρνητικές επιδράσεις των διαφορετικών μέσων μαζικής επικοινωνίας και της ευρείας χρήσης των Η/Υ σήμερα (διαδίκτυο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης) στη συμπεριφορά των ατόμων και των κοινωνιών. - ασκηθούν στην ανάλυση και ερμηνεία του περιεχομένου των. - αναγνωρίζουν τη σχέση των ΜΜΕ με οικονομικά πολιτικά συμφέροντα. - αναπτύξουν δεξιότητες και συμπεριφορές για την κριτική αξιοποίηση των ΜΜΕ και του διαδικτύου. - παρακολουθούν τις συνεχείς αλλαγές στον χάρτη των ΜΜΕ και των ΜΚΔ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Τα ΜΜΕ, διάδοση και χρήση τους στη σύγχρονη ελληνική και διεθνή κοινωνία. - «Ψηφιακό χάσμα» και κοινωνική διαστρωμάτωση. - Κοινωνικές επιδράσεις των ΜΜΕ (π.χ. πληροφόρηση-παραπληροφόρηση, ψυχαγωγία, κοινωνικοποίηση, κατανάλωση, επιθετικότητα, ανάπτυξη μαζικής κουλτούρας). - Ψηφιακός Εγγραμματισμός. 	<ul style="list-style-type: none"> - Μελετούν ερευνητικά δεδομένα σχετικά με τη χρήση και τη λειτουργία των ΜΜΕ (π.χ. «ψηφιακό χάσμα») και εξάγουν συμπεράσματα. - Αναζητούν στοιχεία από διάφορες πηγές (π.χ. τύπος, διαδίκτυο) σχετικά με την προβολή της βίας στα ΜΜΕ. - Συζητούν με αντικείμενο τη συμβολή των ΜΜΕ και των ΜΚΔ στην ανάπτυξη της παγκόσμιας «κοινωνίας των πολιτών».

9. ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ: ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - κατανοήσουν τη σχετικότητα της αποκλίνουσας συμπεριφοράς ως προς τον χώρο, τον χρόνο, την ηλικία και την κοινωνική καταγωγή των ατόμων που αποκλίνουν. - προσδιορίζουν την κοινωνική κατασκευή του εγκλήματος. - διερευνήσουν τα αίτια τις συνέπειες και την αντιμετώπιση της παραβατικότητας και της εγκληματικότητας. - εκτιμούν και να υποστηρίζουν έμπρακτα τη σημασία της πρόληψης της παραβατικότητας. 	<ul style="list-style-type: none"> - Παραβατικότητα και εγκληματικότητα. - Τύποι εγκλημάτων και μορφές παραβατικότητας των νέων. - Θεωρητικές προσεγγίσεις της αποκλίνουσας συμπεριφοράς (θεωρίες συναίνεσης, θεωρίες σύγκρουσης). - Σωφρονισμός, κοινωνική επανένταξη και πρόληψη της παραβατικότητας και της εγκληματικότητας. 	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπίζουν στα ΜΜΕ τις διάφορες μορφές εγκλήματος (οικονομικό, ηλεκτρονικό) και συζητούν για τις επιπτώσεις του στην κοινωνία και την οικονομία. - Προβληματίζονται για τους κοινωνικούς παράγοντες που ενδεχομένως επηρεάζουν την απονομή της δικαιοσύνης. - Συζητούν για τον ρόλο της πολιτείας, της κοινότητας, του σχολείου, της οικογένειας, του εργοδότη και του ατόμου στην πρόληψη της παραβατικότητας και της εγκληματικότητας.

10. ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ, ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ (Δ.Ω: 8+4)		
ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ Οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι ικανοί/-ές να:	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Οι μαθητές και οι μαθήτριες
<ul style="list-style-type: none"> - κατανοήσουν τις ποικίλες μορφές ετερότητας, τις πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία, καθώς και τα βασικά αίτια που τις προκαλούν. - προσδιορίζουν τις έννοιες: στερεότυπα, προκατάληψη, ρατσισμός, κοινωνικός ρατσισμός, σοβινισμός και τις διάφορες εκφάνσεις τους. - ερευνήσουν τα βασικά κοινωνικά, οικονομικά και ψυχοδυναμικά αίτια της προκατάληψης, του σοβινισμού, του πολέμου και της τρομοκρατίας καθώς και τις συνέπειες τους. - αναπτύξουν θετικές στάσεις για την πολιτισμική τους κληρονομιά. - σέβονται την ετερότητα, τις πολιτισμικές διαφορές και τα ανθρώπινα δικαιώματα. - αναπτύξουν δεξιότητες για τη συμβίωση σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ετερότητα, πολιτισμικές διαφορές και υποκοουλτούρες στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. - Μετανάστευση, παλιννόστηση, προσφυγιά. - Προκατάληψη, ρατσισμός και σοβινισμός: αίτια και συνέπειες (π.χ. κοινωνικός αποκλεισμός, ψυχολογικές και κοινωνικές συνέπειες, πόλεμος). - Πόλεμος και τρομοκρατία: τύποι, αίτια και συνέπειες. - Τρόποι αντιμετώπισης της προκατάληψης, του σοβινισμού και της οργανωμένης βίας από το άτομο, την κοινωνία και τη διεθνή κοινότητα (π.χ. εκπαίδευση για τον πολιτισμό ειρήνης, κριτική αποδοχή της «πολιτισμικής σχετικότητας», οικονομική ανάπτυξη, κινήματα ειρήνης, διεθνείς οργανισμοί). 	<ul style="list-style-type: none"> - Συζητούν για τις υποκοουλτούρες και τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα (π.χ. τρόπος ζωής, γλώσσα, αμφίεση κ.λπ.) που υπάρχουν στην κοινότητα, την πόλη ή τη χώρα τους. - Εντοπίζουν και περιγράφουν τις μεταναστευτικές και προσφυγικές ροές πληθυσμών διαχρονικά στην Ελλάδα και διεθνώς. - Μελετούν παραδείγματα που αφορούν στερεότυπα για τις διάφορες μορφές ετερότητας και εκτιμούν τις συνέπειες (ψυχολογικές συνέπειες, διακρίσεις, κοινωνικός αποκλεισμός κ.λπ.) . - Προβληματίζονται για τις στερεοτυπικές απεικονίσεις των διάφορων μορφών ετερότητας στα σχολικά βιβλία και συζητούν τις διαπιστώσεις τους στην τάξη.

Η ισχύς αυτής της απόφασης αρχίζει από το σχολικό έτος 2019-2020.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 23 Δεκεμβρίου 2019

Η Υφυπουργός

ΣΟΦΙΑ ΖΑΧΑΡΑΚΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.

- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.

Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

